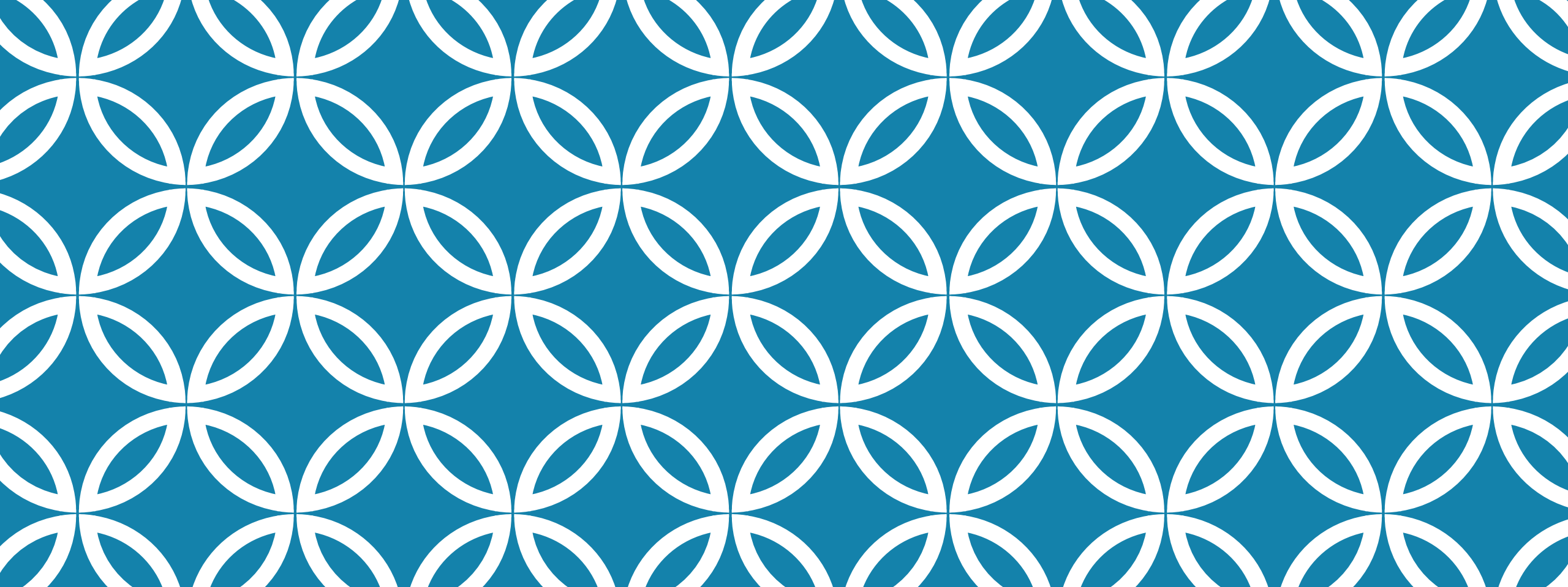

KLUCZOWE POJĘCIA GOSPODARKI

BEZROBOCIE, INFLACJA, DEFICYT BUDŻETOWY I DŁUG
PUBLICZNY

Ćwiczenia III

RYNEK PRACY. ZATRUDNIENIE I BEZROBOCIE

RYNEK PRACY

- **Rynek pracy** jest miejscem, na którym spotykają się pracownicy oferujący świadczenie swojej pracy (gospodarstwa domowe) z przedsiębiorstwami, które poszukują pracowników, aby wytwarzać towary i usługi.
- Rynek pracy reguluje wielkość podaży pracy (ilość pracy, którą oferują pracownicy) i popyt na pracę (ilość pracy, której potrzebują przedsiębiorstwa).

POPYT NA PRACĘ

- Jest to zgłaszane przez przedsiębiorstwa zapotrzebowanie na pracowników.
- Wielkość popytu na pracę zależy od kosztów zatrudnienia pracowników: wysokości płac i klina podatkowego oraz od bieżącego i oczekiwanego w przyszłości stanu koniunktury gospodarczej.

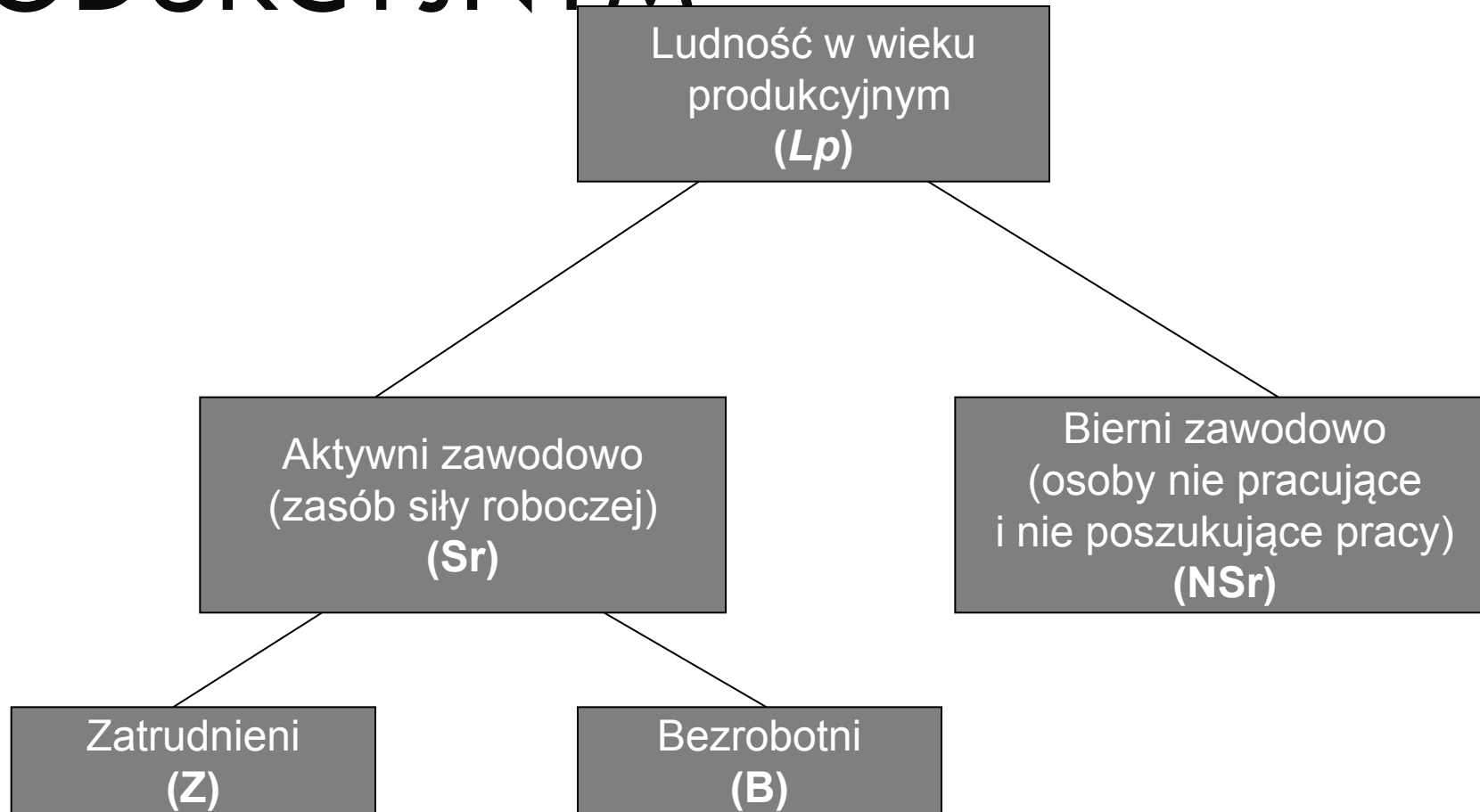
PODAŻ PRACY

- Ilość pracy, jaką są skłonne zaoferować na rynku pracy gospodarstwa domowe (pracownicy).
- Podaż pracy zależy od struktury demograficznej społeczeństwa, od funkcjonowania rynku pracy i od wysokości płac.
- Rynek pracy znajduje się w równowadze, kiedy podaż i popyt pracy są równe, co następuje przy określonym poziomie płacy realnej. Jeśli podaż pracy przewyższa popyt - **pojawia się bezrobocie**.

POJĘCIE BEZROBOCIA

- **Bezrobocie** oznacza sytuację, kiedy część osób poszukujących pracy nie może jej znaleźć.
- Pojawia się wówczas, gdy podaż pracy przewyższa popyt na pracę.
- Bezrobocie jest zatem stanem gospodarki, w którym część zasobów pracy pozostaje niewykorzystana.

STRUKTURA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM

WSKAŹNIKI RYNKU PRACY

Stopa bezrobocia

- Wyraża stosunek liczby bezrobotnych do zasobu siły roboczej. Pokazuje on jaką część zasobów siły roboczej stanowią bezrobotni.

$$b = (B/Sr) * 100$$

Gdzie:

b – wskaźnik stopy bezrobocia;

B – wielkość bezrobocia;

Sr – zasób siły roboczej.

WSKAŹNIKI RYNKU PRACY

Stopa aktywności zawodowej

- Wyraża stosunek liczby aktywnych zawodowo do ludności w wieku produkcyjnym. Pokazuje on jaki jest odsetek osób aktywnych zawodowo w badanej gospodarce.

$$a_z = \frac{S_r}{L_p}$$

Gdzie:

a – stopa aktywności zawodowej;

S_r – zasób siły roboczej;

L_p – ludność w wieku produkcyjnym.

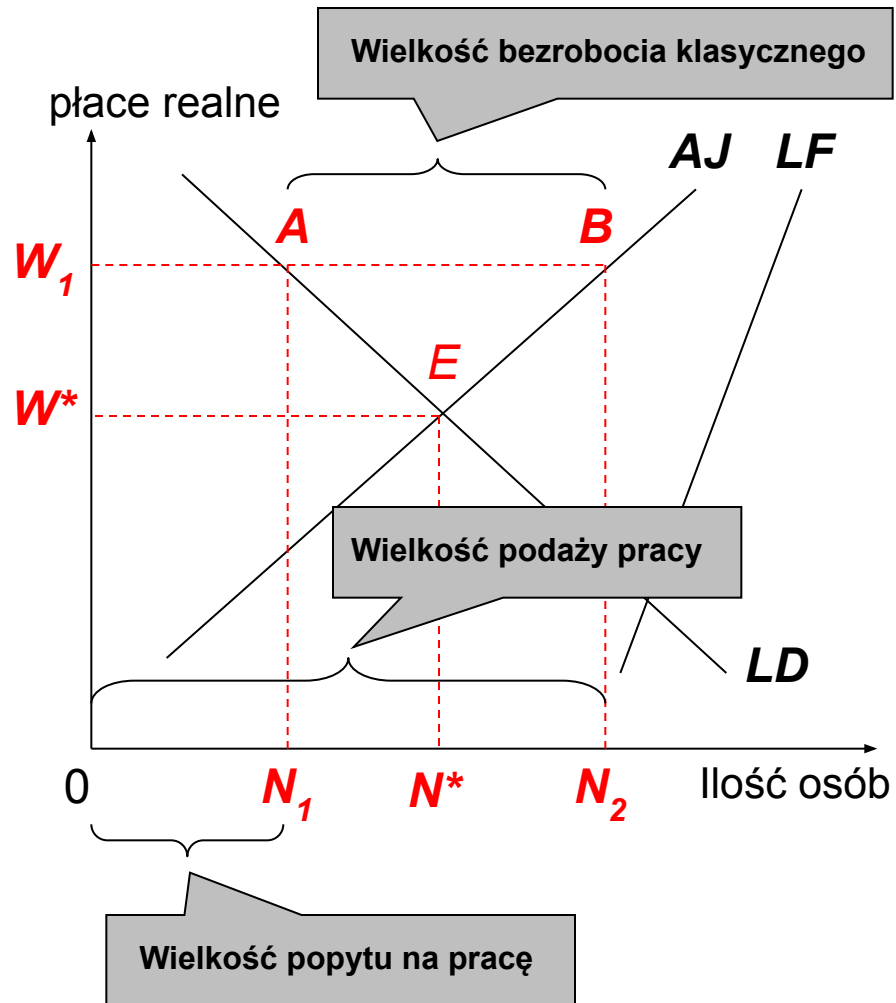
TYPY BEZROBOCIA

- bezrobocie klasyczne;
- bezrobocie strukturalne;
- bezrobocie frykcyjne;
- bezrobocie keynesistowskie.

BEZROBOCIE KLASYCZNE

- Jest spowodowane zbyt wysokim poziomem płac realnych w stosunku do płac równoważących rynek pracy.

GRAFICZNA PREZENTACJA KLASYCZNEGO BEZROBOCIA

LD – popyt na pracę;

AJ – podaż pracy;

LF – zasób siły roboczej

Punkt **E** – równowaga na rynku pracy
(popyt = podaży)

BEZROBOCIE FRYKCYJNE

- Tworzą osoby zmieniające pracę, poszukujące lepszego zatrudnienia, a także osoby niepełnosprawne, które pracować nie mogą.

BEZROBOCIE STRUKTURALNE

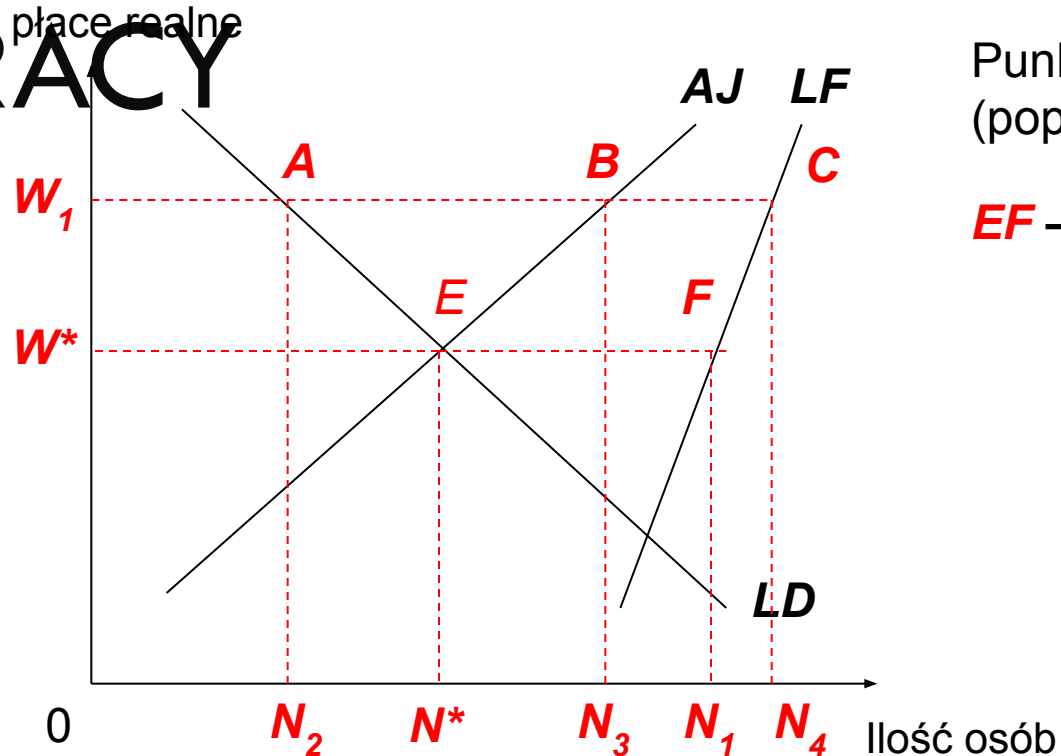
- Powstaje w rezultacie niedopasowań struktury podaży siły roboczej i popytu na siłę roboczą, przede wszystkim w aspekcie kwalifikacyjnym, zawodowym i regionalnym.

BEZROBOCIE KEJNESISTOWSKIE

- Wynikające z niedostatecznego popytu na rynku.

BEZROBOCIE W WARUNKACH RÓWNOWAGI I NIERÓWNOWAGI NA RYNKU

plące realne
PRACY

Punkt E – równowaga na rynku pracy
(popyt = podaży)

EF – bezrobocie naturalne (równowagi)

BEZROBOCIE DOBROWOLNE I PRZYMUSOWE

- **Bezrobocie dobrowolne** – tworzone przez osoby, które nie podejmują zatrudnienia przy danych stawkach płac mimo istnienia wolnych miejsc.
- **Bezrobocie przymusowe** – tworzone przez osoby akceptujące ukształtowane na rynku płace i są gotowe do podjęcia pracy, ale nie mogą znaleźć zatrudnienia.

BEZROBOCIE I DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWA

- W działalności państwa dotyczącej bezrobocia można wyodrębnić następujące części:
- politykę aktywną – mająca na celu redukcję bezrobocia;
  - polityka makroekonomiczna - polega na wykorzystaniu instrumentów fiskalnych (podatków, wydatków budżetowych) i pieniężnych (stopy procentowe, podaź pieniądza) w celu zredukowania bezrobocia (np. stymulowanie globalnego popytu na towary, stworzenie producentom korzystnych warunków rozwijania produkcji).
  - polityka mikroekonomiczna – obejmuje zespół instrumentów mających na celu poprawę funkcjonowania rynku pracy oraz redukcję bezrobocia w określonych grupach siły roboczej. Wśród jej instrumentów należy wymienić: publiczne programy zatrudnienia, subsydiowanie zatrudnienia, pożyczki dla przedsiębiorstw, szkolenia zawodowe, usługi pośrednictwa pracy.
- politykę pasywną – główny cel, to pomoc socjalna dla osób bezrobotnych (np. zasiłki dla bezrobotnych)

FILMIKI

1. Zatrudnienie i bezrobocie

Link:

http://www.nbportal.pl/prezentacje/zatrudnienie_i_bezrobocie/zatrudnienie_i_bezrobocie.html

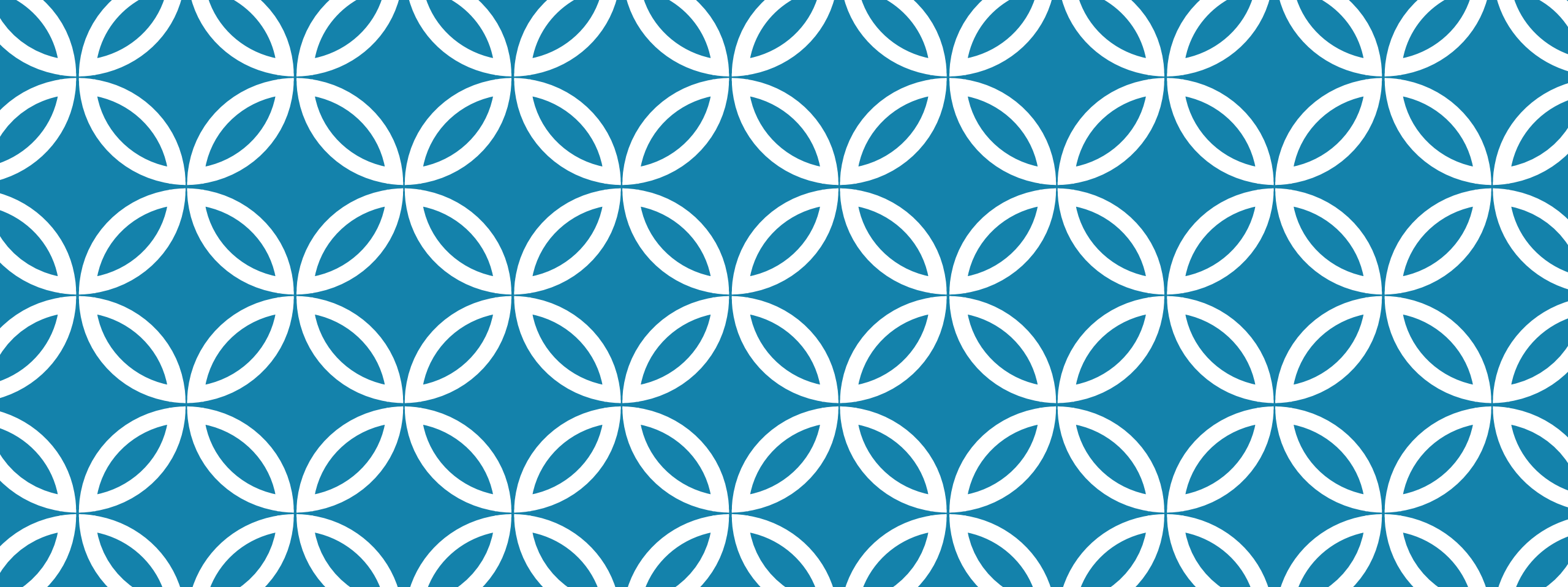
2. Skąd bierze się bezrobocie?

Link:

<http://www.nbportal.pl/prezentacje/bezrobocie-skad-sie-bierze/bezrobocieSkadSieBierze.html>

3. Bezrobocie

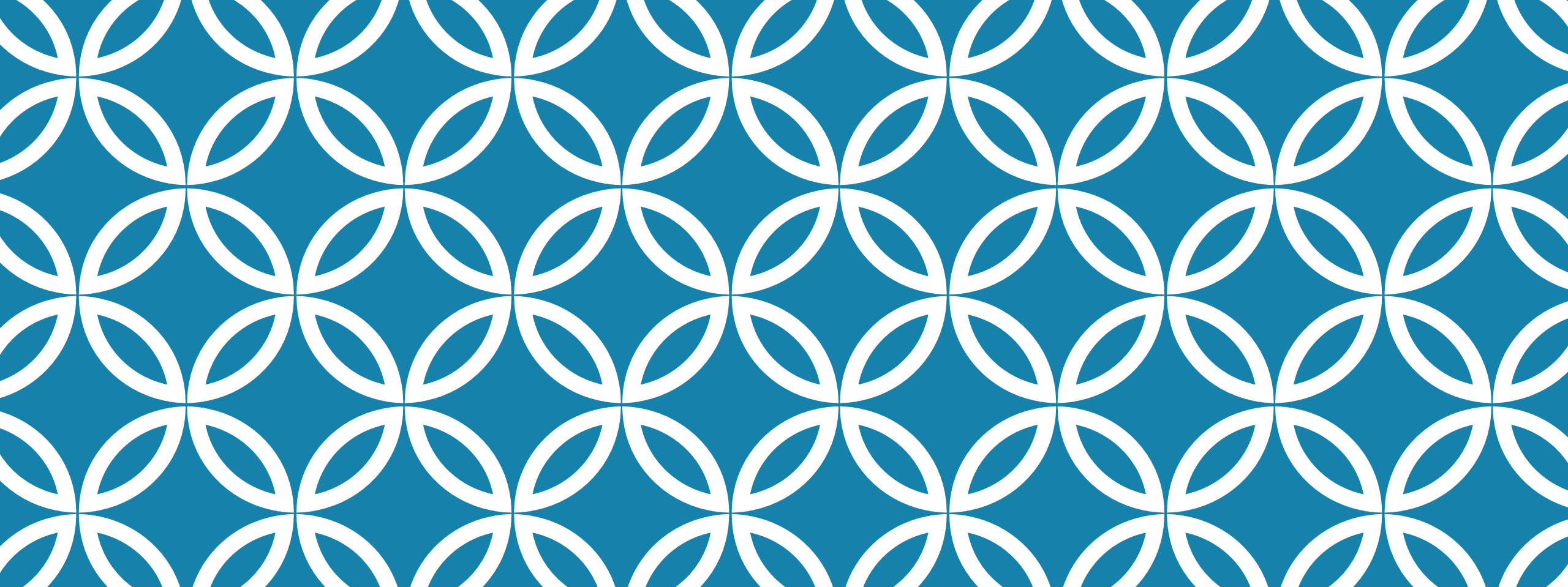
Link: <http://www.nbportal.pl/prezentacje/bezrobocie/bezrobocie.html>

INFLACJA |

DEFINICJA

- **Inflacja** - proces wzrostu ogólnego poziomu cen.
- Warto zwrócić uwagę na dwa momenty występujące powyższej definicji:
  - **inflacja jest procesem;**
  - **inflacja oznacza wzrost ogólnego (tj. Średniego) poziomu cen.**
- Pomiar inflacji: <http://www.nbportal.pl/prezentacje/pomiar-inflacji/pomiar-inflacji.html>
- Wpływ inflacji na konsumentów i przedsiębiorstwa

BUDŻET PAŃSTWA
DEFICYT BUDŻETOWY I DŁUG
PUBLICZNY

POJĘCIE I FUNKCJE BUDŻETU PAŃSTWA

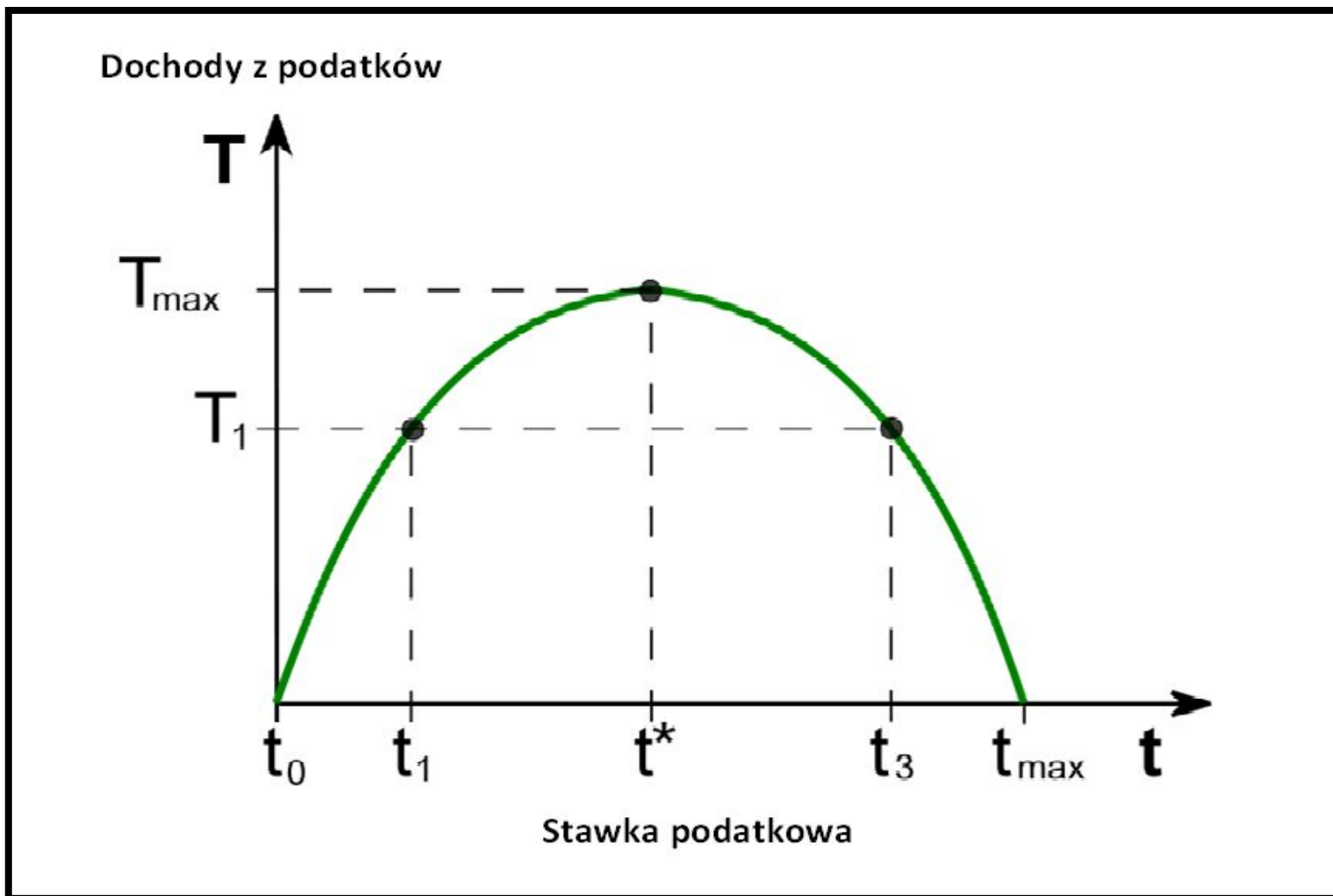
- **Budżet państwa** jest to plan finansowy zawierający dochody i wydatki państwa związane z realizacją przyjętej polityki społecznej, gospodarczej i obronnej.

DOCHODY BUDŻETU PAŃSTWA - PODATKI

- Źródłami dochodów budżetowych państwa są podatki, cła, dochody ze sprzedaży prywatyzowanych przedsiębiorstw, opłaty skarbowe, sądowe, notarialne i inne.
- Podstawą dochodów budżetowych są podatki. Pozostałe źródła odgrywają w praktyce niewielką rolę.
- **Podatki są to przymusowe, bezzwrotne i nieodpłatne świadczenia pieniężne pobierane przez państwo** na podstawie przepisów prawa w celu uzyskania dochodów na pokrycie wydatków państwa.

KRZYWA LAFFERA

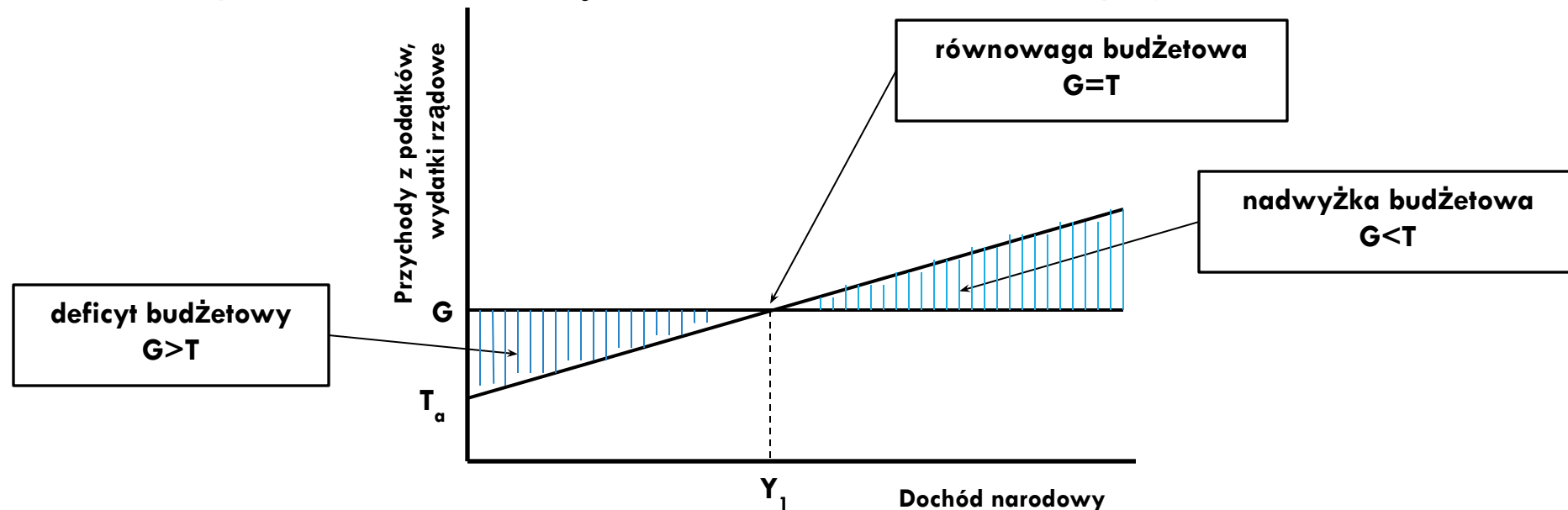

WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

- Wielkość i struktura wydatków budżetowych odzwierciedlają rolę i kierunki działalności państwa.
- Z punktu widzenia przeznaczenia można wyodrębnić trzy grupy wydatków budżetowych:
  - wydatki związane z tradycyjnych pełnieniem przez państwo takich funkcji, jak **obrona narodowa, administracja i wymiar sprawiedliwości**;
  - wydatki związane z realizacją **celów społecznych „państwa dobrobytu”** (oświata, kultura, ochrona zdrowia, świadczenia socjalne itp.);
  - wydatki wynikające z pełnienia **funkcji interwencyjnej w gospodarce**.

WYNIK BUDŻETU PAŃSTWA

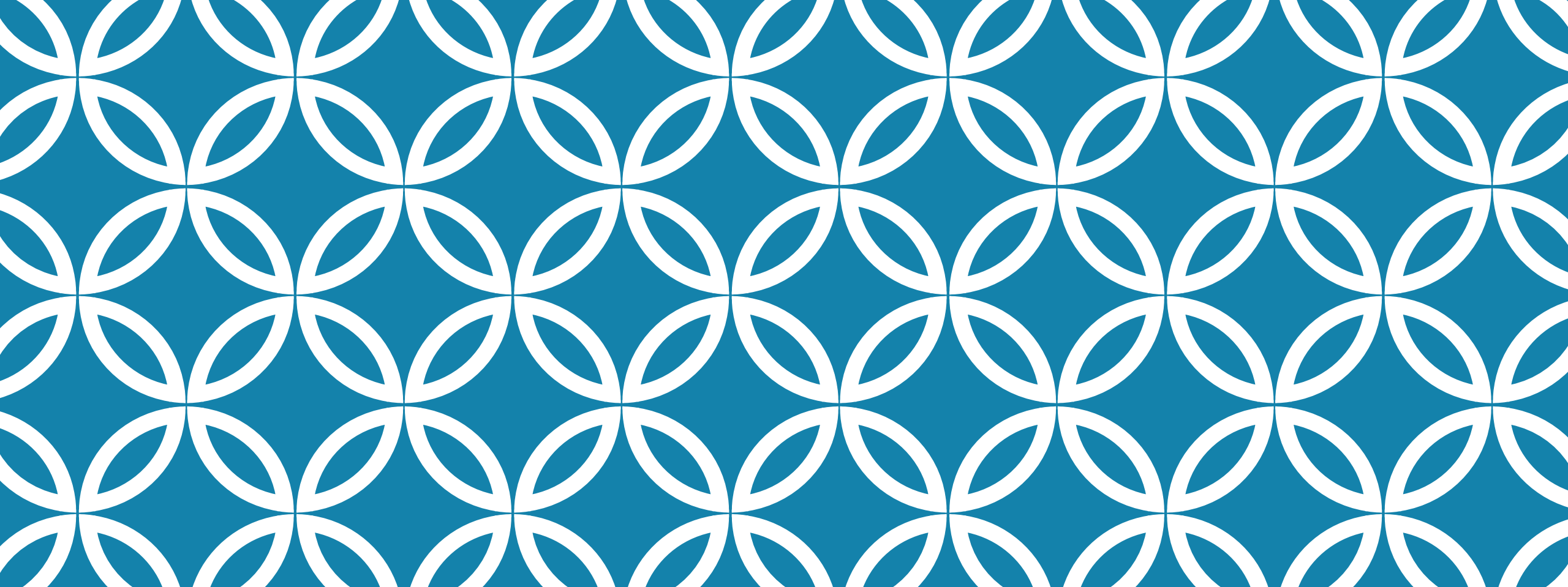
- **Różnica pomiędzy dochodami a wydatkami (saldo) może mieć postać:**
  - **nadwyżki** (dochody budżetowe są większe od wydatków budżetowych);
  - **deficytu** (wydatki budżetowe są większe od dochodów budżetowych);
  - **równowagi** (wydatki budżetowe są równe dochodom budżetowym).

DŁUG PUBLICZNY KRAJÓW UE

JAKO % DKP

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Belgium	103,4	98,4	94,0	92,0	87,9	84,0	89,2	96,6	96,6	99,2	101,1	101,5
Bulgaria	52,4	44,4	37,0	27,5	21,6	17,2	13,7	14,6	16,2	16,3	18,4	18,9
Czech Republic	27,1	28,6	28,9	28,4	28,3	27,9	28,7	34,6	38,4	41,4	46,2	46,0
Denmark	49,5	47,2	45,1	37,8	32,1	27,1	33,4	40,7	42,8	46,4	45,4	44,5
Germany	60,7	64,4	66,2	68,6	68,0	65,2	66,8	74,6	82,5	80,0	81,0	78,4
Estonia	5,7	5,6	5,0	4,6	4,4	3,7	4,5	7,1	6,7	6,1	9,8	10,0
Ireland	31,8	31,0	29,4	27,2	24,6	24,9	44,2	64,4	91,2	104,1	117,4	123,7
Greece	101,7	97,4	98,6	100,0	106,1	107,4	112,9	129,7	148,3	170,3	157,2	175,1
Spain	52,6	48,8	46,3	43,2	39,7	36,3	40,2	54,0	61,7	70,5	86,0	93,9
France	58,8	62,9	64,9	66,4	63,7	64,2	68,2	79,2	82,7	86,2	90,6	93,5
Italy	105,4	104,1	103,7	105,7	106,3	103,3	106,1	116,4	119,3	120,7	127,0	132,6
Cyprus	65,1	69,7	70,9	69,4	64,7	58,8	48,9	58,5	61,3	71,5	86,6	111,7
Latvia	13,6	14,7	15,0	12,5	10,7	9,0	19,8	36,9	44,5	42,0	40,8	38,1
Lithuania	22,2	21,0	19,3	18,3	17,9	16,8	15,5	29,3	37,8	38,3	40,5	39,4
Luxembourg	6,3	6,2	6,3	6,1	6,7	6,7	14,4	15,5	19,5	18,7	21,7	23,1
Hungary	55,9	58,6	59,5	61,7	65,9	67,0	73,0	79,8	82,2	82,1	79,8	79,2
Malta	57,9	66,0	69,8	68,0	62,5	60,7	60,9	66,5	66,0	68,8	70,8	73,0
Netherlands	50,5	52,0	52,4	51,8	47,4	45,3	58,5	60,8	63,4	65,7	71,3	73,5
Austria	66,2	65,3	64,7	64,2	62,3	60,2	63,8	69,2	72,5	73,1	74,4	74,5
Poland	42,2	47,1	45,7	47,1	47,7	45,0	47,1	50,9	54,9	56,2	55,6	57,0
Portugal	56,8	59,4	61,9	67,7	69,4	68,4	71,7	83,7	94,0	108,2	124,1	129,0
Romania	24,9	21,5	18,7	15,8	12,4	12,8	13,4	23,6	30,5	34,7	38,0	38,4
Slovenia	27,8	27,2	27,3	26,7	26,4	23,1	22,0	35,2	38,7	47,1	54,4	71,7
Slovakia	43,4	42,4	41,5	34,2	30,5	29,6	27,9	35,6	41,0	43,6	52,7	55,4
Finland	41,5	44,5	44,4	41,7	39,6	35,2	33,9	43,5	48,8	49,3	53,6	57,0
Sweden	52,5	51,7	50,3	50,4	45,2	40,2	38,8	42,6	39,4	38,6	38,3	40,6

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ! |